

Зміст

1. Індустрія управління активами. Загальний огляд	2
2. Результати діяльності ринку управління активами НПФ	3

1. Індустрія управління активами. Загальний огляд

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

У 4-му кварталі 2019 року кількість **компаній з управління активами** зменшилася на одну, до **293**, тобто на три менше, ніж на початку року. У жовтні-грудні було створено одну нову КУА, тоді як дві – закрито. Протягом усього 2019 року було створено 5 нових КУА, а припинили свою діяльність – 8 компаній.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

У 4-му кварталі було зареєстровано 47 нових ІСІ, а за весь 2019 рік – **129**. З урахуванням фондів, які закрилися, станом на 31.12.2019 загальна кількість **зареєстрованих ІСІ** збільшилася на 2.3% за 4-й квартал та на 6.0% за рік, до **1890**.

Кількість **ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (сформованих)**, зростала дев'ятий квартал та третій рік поспіль – до **1326** (+3.3% за 4-й квартал та +8.0% за весь 2019 рік).

На кінець 2019 року 278 КУА мали в управлінні від одного до 57-ми фондів, а понад 99% від усіх таких КУА управляли принаймні одним венчурним фондом.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Кількість **НПФ в управлінні** станом на 31.12.2019 року залишалася на рівні **58** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 46 відкритих, 6 корпоративних та 6 професійних. Всього активами НПФ, за наявними в УАІБ даними, управляли 33 КУА.

Страхові компанії (СК)

Кількість **СК, що передали свої активи в управління КУА**, упродовж 2019 року не змінювалася, як і кількість КУА, що надавали такі послуги: одна така компанія управляла активами двох СК.

Активи в управлінні та ВЧА

Усі інституційні інвестори

Сукупні активи в управлінні КУА у 4-му кварталі 2019 року продовжували зростати (+1.5%) і на кінець грудня становили **355 087 млн. грн.** За весь 2019 рік вони збільшилися на 12.8%.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Загальні активи усіх ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу, у 4-му кварталі 2019 року зросли на 1.4%, а за весь рік – також на 12.8%, до **353 337 млн. грн.**

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів («визнаних» ІСІ), станом на 31.12.2019 становили **339 130 млн. грн.** (рис. 7)¹. За 4-й квартал 2019 року вони умовно зменшилися на 0.2%, а за весь рік – зросли щонайменше на 14.3%. Двигуном росту галузі ІСІ залишалися венчурні фонди, на тлі подальшого, ще стрімкішого збільшення кількості фондів цієї категорії.

Вартість чистих активів сформованих ІСІ («визнаних») у 4-му кварталі 2019 року умовно зменшилася на 1.2%, а за 2019 рік – додала щонайменше 10.8%. Станом на 31.12.2019 вона сягнула **261 206 млн. грн.**

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у 4-му кварталі 2019 року прискорили зростання до 3.4%, а за весь рік – до 17.5%. Станом на 31.12.2019 вони досягли **1 603.2 млн. грн.**

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА зменшилися на 0.1% за 4-й квартал 2019, але за рік – зросли на 21.2%. Станом на 31.12.2019 ці активи становили **96.7 млн. грн**

¹ Тут і далі ці показники включають дані за отриманими на момент підготовки цього Огляду річними звітами КУА щодо ІСІ, а також активів НПФ та СК в управлінні, за 2019 рік. Їхня кількість менша, ніж має бути, що пов'язано із запровадженнями у березні 2020 року обмежувальними заходами для протидії поширенню пандемії covid-19 та відповідним продовженням

строків подання цієї звітності. За оцінками УАІБ, повнота отриманої звітності становить принаймні 95% та 99%, відповідно, за кількістю звітів щодо інституційних інвесторів та щодо обсягу їхніх активів в управлінні.

2. Результати діяльності ринку управління активами НПФ

Активи недержавних пенсійних фондів в управлінні КУАу 2019 році, за даними УАІБ, прискорили зростання. Кількість компаній, які управляли активами НПФ на 31.12.2019 практично не змінилася: всього 33 КУА мали в управлінні **58 пенсійних фондів**² – без змін за останні три роки

(рис. 1). Із них 31 КУА управляла активами 46-ти відкритих НПФ, 5 – активами 6-ти корпоративних НПФ та 6 – активами 6-ти професійних НПФ (табл. 1).

Відповідно, не змінилася й частка відкритих НПФ за кількістю фондів в управлінні, без урахування КНПФ НБУ: 77.6% (рис. 2).

Рис. 1. Розподіл кількості НПФ та вартості їхніх активів в управлінні КУА за видами фондів станом на 31.12.2019 р.

Таблиця 1. Кількість НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 4-му кв. 2019 року та її зміна за 2019 рік

Вид НПФ	31.12.2018	30.09.2019	31.12.2019**	Зміна за 4-й квартал 2019	Зміна за 2019 рік
Відкриті	45	47	46	-2,1%	2,2%
Корпоративні	7	7	6	-14,3%	-14,3%
Професійні	6	6	6	0,0%	0,0%
Всього	58	60	58	-3,3%	0,0%

Сукупні активи усіх НПФ, включно з КНПФ НБУ, за 4-й квартал зросли на 5.3%, а за весь 2019 рік – на 14.1% (після +11.3% у 2018-му), до **3 131.7 млн. грн.** Цьому сприяло подальше і прискорене зростання кількості учасників НПФ – на 0.7% за 4-й квартал і на 2.3% за весь рік та вкладників на 15.8% і 28.4% відповідно, а також суми інвестиційного доходу – на 7.9% та 24.5% відповідно. Водночас, збільшення пенсійних виплат, як і раніше, випереджало зростання внесків (+3.8% проти +2.3% за

4-й квартал та 17% проти 8% за весь 2019 рік), що стримувало висхідну динаміку пенсійних активів.³

Близько половини сукупного обсягу активів пенсійних фондів зберігав за собою КНПФ НБУ (рис. 2), і хоча у 4-му кварталі він зростав швидше, ніж решта НПФ (+7.5%), за підсумками року – збільшився меншою мірою (+10.7%), ніж фонди в управлінні КУА (як у цілому, так і за секторами НПФ, окрім професійних). Відповідно, на кінець 2019 року вага фонду НБУ у загальних активах усіх НПФ зменшилася із 50.3% до 48.8%.

² Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ. Дані включають НПФ з активами в управлінні тих КУА, які подали відповідну річну звітність за 2019

рік на момент підготовки цієї статистики (тобто усіх таких компаній, крім однієї, звіти від якої УАІБ на цей час не отримала).

³ За даними Нацфінпослуг.

Рис. 2. Розподіл кількості НПФ та вартості їхніх активів в управлінні КУА за видами фондів станом на 31.12.2019 р.

Вартість активів НПФ в управлінні КУА у 4-му кварталі 2019 року зросла на 3.4% (після +3.0% у 3-му) і станом на 31.12.2019

досягла **1 603.2 млн. грн.** За цілий 2019 рік вона прискорила зростання до 17.5% (із +14.3% у 2018-му).

Таблиця 2. Вартість активів НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 4-му кв. 2019 року та її зміна за 2019 рік

Вид НПФ	31.12.2018		30.09.2019		31.12.2019		Зміна активів НПФ в управлінні за 4-й квартал 2019 року, %	Зміна за 2019 рік, %
	Активи, млн. грн.	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн. грн.	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн. грн.	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність		
Відкриті	991,5	44	1 139,8	47	1 180,4	45	3,6%	19,0%
Корпоративні	239,9	6	270,7	6	281,4	4	3,9%	17,3%
Професійні	132,7	6	139,7	6	141,4	6	1,2%	6,5%
Всього*	1 364,1	56	1 550,3	59	1 603,2	55	3,4%	17,5%
КНПФ НБУ**	1 381,1	1	1 422,4	1	1 528,5	1	7,5%	10,7%
Разом	2 745,2	57	2 972,7	60	3 131,7	56	5,3%	14,1%

Відносно найшвидше у 4-му кварталі 2019 року, як і у 3-му, зростали активи **корпоративних** НПФ в управлінні КУА (без КНПФ НБУ) – на 3.9% (після +4.8%). На кінець 2019 року вони досягли **281.4 млн. грн.**, додавши 17.3% за весь рік.

Відкриті НПФ знову були другими за темпом зростання активів в управлінні, із найбільшим приростом в абсолютному вимірі, що за рік становив +189 млн. грн (+19% за 2019 рік, у т. ч. +3.6% за 4-й квартал, після +2.8% у 3-му). У жовтні-грудні частка цього сектору ринку за пенсійними активами в управлінні (без урахування КНПФ НБУ) ледь зросла з 73.5% до 73.6%. На 31.12.2019 його активи в управлінні сягнули **1 180.4 млн. грн.**

Активи **професійних** пенсійних фондів в управлінні традиційно у 2019 році зростали найповільніше: за 4-й квартал вони додали 1.2% (після +1.3% у 3-му), а їхній обсяг на кінець грудня становив **141.4 млн. грн.**

Найбільшими за середнім обсягом активів в управлінні на 31.12.2019 залишалися **корпоративні** НПФ, причому умовний середній фонд серед них був значно більшим, ніж у вересні (70.3 млн. грн. порівняно з 45.1 млн. грн.), що пов'язано з відсутністю річних звітів двох фондів цього виду, які мали нульові активи станом на кінець вересня і тоді ще потрапили до розрахунку. **Відкриті** НПФ, кількість звітів яких за 2019 рік була на два меншою, ніж за 3-й квартал і серед яких залишалися ще два фонди з нульовими активами, на кінець року у середньому мали 26.2 млн. грн. (після 24.3 млн. грн. у вересні). **Професійні** залишалися найменшими: при незмінній кількості упродовж 4-го кварталу, середній такий фонд дещо зріс із 23.3 млн. грн. у вересні до 23.6 млн. грн. у грудні.

У структурі активів НПФ в управлінні КУА частка **цінних паперів** у 4-му кварталі 2019 року дещо зросла – із 54.8% у вересні до **55.4%** у грудні, що було все таки менше, ніж на початку року (57.5%, рис. 3). Сукупна вартість інвестицій пенсійних фондів у фондові інструменти у цьому кварталі зросла на 4.5%, що було швидше, ніж приріст активів фондів загалом (через повільніше зростання грошових коштів). Позитивна динаміка спостерігалася у кожному секторі за видами пенсійних фондів. За рік

обсяг інвестицій у фондові інструменти збільшився на 13.2% в усіх НПФ в управлінні КУА разом.

Кошти на банківських рахунках (у тому числі депозитних) НПФ в управлінні КУА у жовтні-грудні 2019 року зросли загалом на 1.9%, при цьому у *професійних* фондах вони скоротилися на 1.6% (після +14.6% у 3-му кварталі). В інших секторах вони зросли на 1.8% у *відкритих* та на 3.2% у *корпоративних*. Врешті, частка грошей в активах НПФ в управлінні КУА в цілому зменшилася з 42.0% у вересні до **41.3%** у грудні.

Таблиця 3. Структура активів НПФ в управлінні КУА у розрізі видів фондів станом на 31.12.2019 р., млн. грн.

Вид НПФ	Цінні папери	Грошові кошти	Банківські метали	Нерухомість	Інші активи
Відкриті	649,4	489,1	5,0	27,3	9,6
Корпоративні	143,9	137,5	0,0	0,0	0,0
Професійні	94,3	36,2	0,0	7,1	3,8
Всього	887,6	662,8	5,0	34,3	13,4

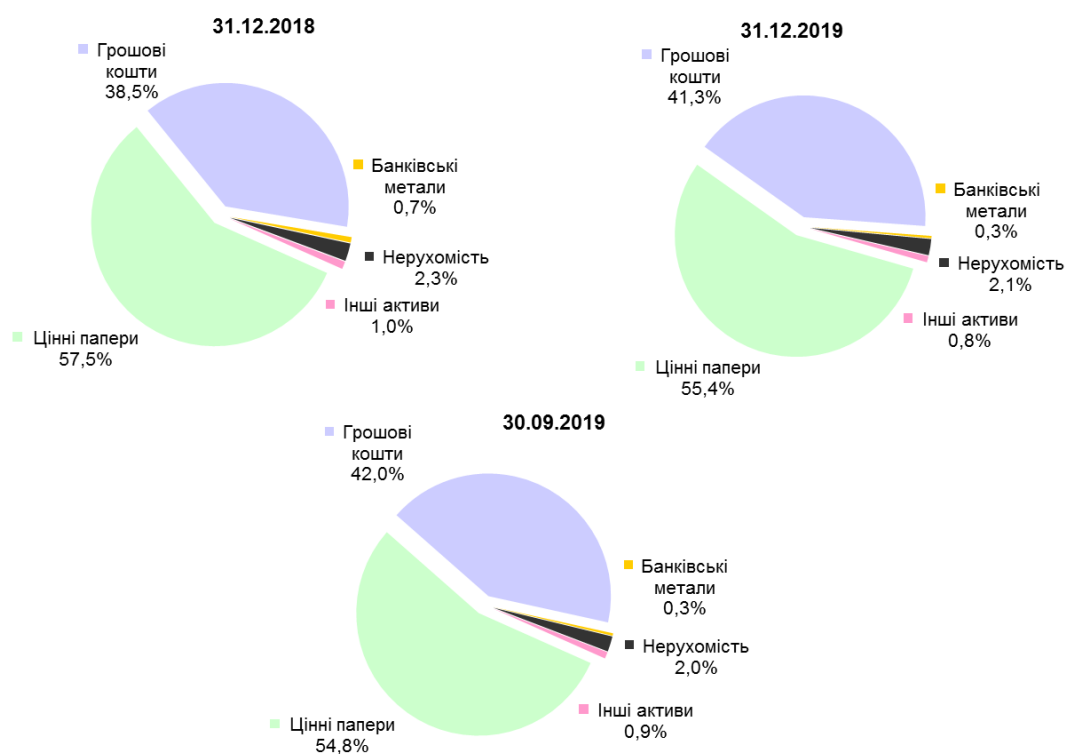

Рис. 3. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (без КНПФ НБУ) у 4-му кв. 2019 р. та за 2019 рік

Для всієї індустрії НПФ, з урахуванням **корпоративного фонду НБУ**, вага **цінних паперів** продовжувала понижуватися, хоч і слабшим темпом – з 55.3% у вересні до **55.1%** у грудні, що також було суттєво менше, ніж рік тому (58.6%, рис. 4).

Це було зумовлено, повільнішим зростанням обсягу фондових активів (+5.0% за 4-й квартал) порівняно з усіма їхніми пенсійними активами – через відносно більший приріст інвестицій в нерухомості (+14.2%) та в «інших» активах (+11.8%).

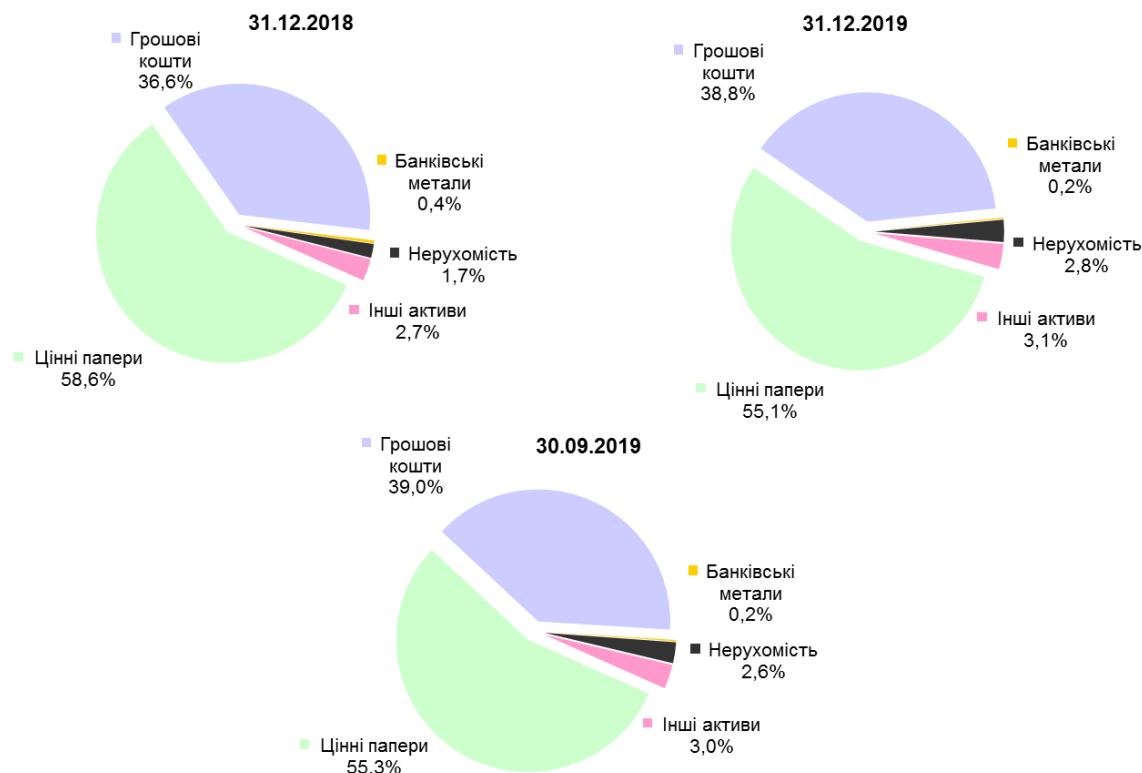

Рис. 4. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (із КНПФ НБУ) у 4-му кв. 2019 р. та за 2019 рік

Сукупна вартість активів у **цінних паперах** у відкритих фондах у 4-му кварталі 2019 року значно прискорила ріст – до +4.7% (із +0.4% у 3-му). Це було зумовлено різко прискореним зростанням сукупної вартості їхніх вкладень в корпоративних облігаціях (+32.1%, після +3.6%) та – в муніципальних (+121.3%), вкладення в які все одно залишалися незначними. А от зведений портфель акцій в активах цього сектору НПФ знову зменшився (-3.6%, після -0.9%), що корелювало з динамікою фондового ринку у цей період. Портфель державних облігацій (зокрема ОВДП) залишався багатократно більшим у порівнянні з корпоративними (532 млн. грн.) і зріс за 4-й квартал на 1.0% (після +0.1% у 3-му). Тож загалом, на кінець грудня 2019 року частка цінних паперів в активах відкритих НПФ збільшилася з 54.4% до 55.0% (рис. 5).

Корпоративні НПФ також мали приріст 4.7% свого зведеного портфеля інструментів фондового ринку у 4-му кварталі 2019 року (після +5.8% у 3-му). Це сталося завдяки збільшенню пакета облігацій підприємств більш ніж у 3.5 раза (але всього до 14 млн. грн.), тоді як пакет ОВДП тут зменшився на 2.9% (до 130 млн. грн.), а разом з цим – і його вага в активах сектору – з 49.3% у вересні до 46.1% у грудні. Акції залишалися в активах цих НПФ, однак їхня сукупна

вартість була незмінною з 3-го кварталу та мізерною. Загалом, частка цінних паперів в активах корпоративних НПФ у 4-му кварталі знову збільшилася – з 50.8% до 51.1%.

Професійні пенсійні фонди у цей час практично відновили вартість свого зведеного портфеля цінних паперів: вона зросла на 2.4% у жовтні-грудні, після скорочення на 2.4% у липні-вересні. Це відбулося тільки за рахунок інвестицій в ОВДП, що збільшилися на 5.9%, у той час як вкладення в корпоративні інструменти – акції та облігації – зменшилися (-7.0% та -2.3% відповідно). Врешті, вага державних облігацій збільшилася за 4-й квартал з 41.8% до 44.8%, а цінних паперів у пенсійних активах професійних фондів загалом – із 65.9% до 66.7%.

Грошові кошти у банках на кінець 2019 року залишалися другою найбільшою складовою усіх секторів НПФ в управлінні, а їхній обсяг збільшився за 4-й квартал у відкритих та корпоративних фондах.

У відкритих НПФ готівка, поточні рахунки та депозити зросли за цей час на 1.8%% (за весь 2019 рік – на 27.9%), що було слабше порівняно з ростом портфеля цінних паперів у їхніх активах, тож вага

грошей впала з 42.2% у вересні до 41.4% у грудні (але зросла з 38.6% на початку року).

У *корпоративних* НПФ обсяг грошей збільшився на 3.2% (за весь 2019 рік – на 24.5%), але їхня вага – опустилася з 49.2% у вересні до 48.9% у грудні (але зросла з 46.1% на початку року).

У *професійних* НПФ обсяг коштів у банках, на відміну від 3-го кварталу, у 4-му скоротився (-1.6%), хоча за весь 2019 рік – зріс на 11.6%. Врешті, частка грошей в активах цього сектору зменшилася за 4-й квартал із 26.3% до 25.6% його пенсійних активів в управлінні (та зросла з 24.4% на початку року).

Банківські метали на 31.12.2019, як і раніше, були в активах тільки *відкритих* НПФ в

управлінні. Зниження ціни золота на 3.6% за 4-й квартал вплинуло на зменшення сукупної вартості вкладень у ньому в активах цих НПФ на 0.6% – та їхньої ваги в активах відкритих НПФ: в межах 0.4% протягом кварталу та з 1.0% на початку року.

Нерухомість у кінці 2019 року, як і раніше, мали в активах тільки *відкриті* та *професійні* НПФ. Її сукупна вартість змінилася знову тільки в активах перших (+11.7% за 4-й квартал та +10.7% за весь 2019 рік). Відповідно, частка нерухомості у *відкритих* фондах зросла з 2.1% у вересні до 2.3% у грудні, але зменшилася з 2.5% на початку січня; у *професійних* – із 5.1% до 5.0% відповідно (5.3% на початку року).

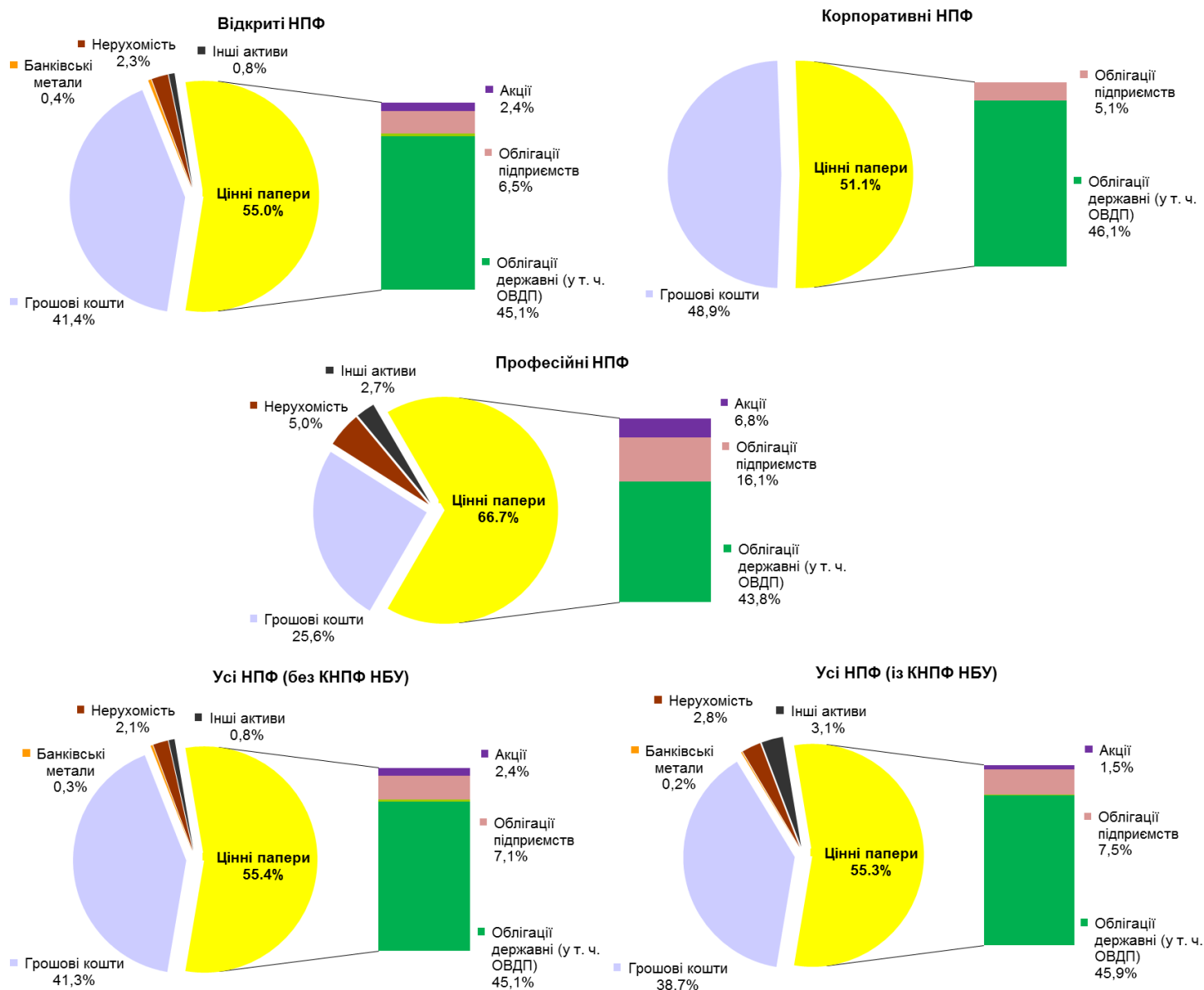

Рис. 5. Структура активів НПФ у розрізі видів фондів станом на 31.12.2019 р.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- Довідник ІСІ: [Фонди в управлінні](#)